

Csörsz István

Nyugati szél

Reggel kilenckor feltámadt a nyugati szél. Előbb kis lökésekkel, aztán egyre erősebben rontott a tenger felől érkező hullámokra: összezavarta, majd visszafordította őket. Körülbelül húsz méterre a parttól találtak a tenger felől érkező nagy hullámokkal: cikcakkos fortyogó vonalban csaptak össze, amely végigkísérte a partot a kemping strandjától a halászkikötőig. Az ég inkább fehér volt, mint kék, és fehéren izzott a homok is. Kis, kerek foltra zsugorodott az ernyők árnyéka. A botokra tűzött lepedőkből vitorlát csinált a szél, sarkaikat leszaggatta a botokról, újságok, nejlonzacsók és törölközők repültek jobbra-balra, az árbóca tűzött fekete zászló a nyelére csavarodott, mintha egy madár akadt volna fenn rajta.

Jos a konyha mögé öntötte a mosogatóvizet a sárga műanyag vödörből. A víz a porba csattant, és olyan alakú nyomot hagyott, amilyent a képregények hőseinek szája elé rajzolnak. Odaröppent két veréb, a szárnyukat rezgették, mire Jos a krumplihéjat is kirázta a vödörből, a küszöbre köpött, egy pillantást vetett Máriára, majd visszament a konyhába. Ő volt az egyetlen, aki ezen a napon is ugyanúgy csinált mindent, mint máskor, pedig a nyugati szél megbolondított mindenit. Georgi levette a kötényét, és amíg Joshoz beszélt, beletette a palacsintatésztába. Amikor észrevette, mit csinált, kirántotta a tésztából, de nem tudta, hogy hová tegye: bevágta hát az asztal alá, és üvöltöni kezdett Zsenyával, aki a hagymát vágta. Zsenyának se kellett sok: már reggel belelépett a forró olajba, amit a vágóasztal mellé tett a földre, így aztán csak saját magát okolhatta. Füttyögetett kínjában, és fél lábon vágta a hagymát. Néha átszólt Máriához a kisablakon, hogy koszosak a rohadt tányérok, pedig semmivel se voltak koszosabbak, mint máskor. Mária visszafüttyentett egyet-egyet. Ezzel szórakozott mosogatás közben. Mióta itt dolgozott, úgy megszokta, hogy már otthon is füttyögetett. Hogy jobban teljen az idő. Akármilyen hosszú is a délelőtt, mindig elmúlik azért. A konyhában húsz fokkal melegebb volt, mint kint a napon.

Végre Jos kilötyentette a vödör vizet, ami az ebédszünet kezdetét jelentette, és ami nekik két órával későbbre volt időzítve, mint a strandolóknak. Zsenya egy darab kenyeret rágott a vágóasztalnál. Kibámult a strandra, ahol a hőségtől bénán heverték a fürdőzők. Mária megtörölte kezét a fehér köpenyébe, és kiment kicsit hűsölni. Élvezte a szelet. Akármerről fúj is, mégiscsak szél volt: hol a tenger felé, hol a tenger felől borzolta a haját. Feje búbján összecsavarta, mire eszébe jutott Szlavka, meg ahogy a hajcsavarást magyarázta, kezében a hagymavágó késsel. Egyszer eljött Zsenya helyére kisegíteni, amikor Zsenyának a kórházba kellett mennie, hogy megnézzék a rákját. Amikor visszajött, káromkodott, köpködött és füttyögetett, nem is dolgozott már aznap, hiába lökdöste Jos, bár ő is inkább hallgatta csak, ugyanúgy, mint Mária a kisablakon keresztül. Kellemes nap volt. Mária amúgy nem aggódott Zsenya miatt. Az egész asszony nem volt negyven kiló, a rák csak ráfért volna. Egyáltalán akármilyen csak ráfért volna. Az ember elégedjen meg azzal, amije van, pláne ha ingyen kapja. Jos nem szólt a dologba, dolgozott, mint

máskor. Nyolcéves kora óta egyedül élt, a németek végezték ki a szüleit, a nagyapját és a két húgát. Ő azért menekült meg, mert kiment a birkákhoz. Azóta is a birkákból élt, a konyha specialitása ugyanis a birkafasírt volt, aminek a szagával tele volt a hajuk, a ruhájuk és a bőrük is. Elég volt rá gondolni erre a szagra, és már el is ment az étvágyuk, de legjobban Jos utálta, hiszen ő szolgált a legrégebben. Mária néha arra gondolt mosogatás közben, milyen furcsa, hogy valaki éppen azt utálja a legjobban, aminek az életét köszönheti, bár az ilyesmi nem tart soká. Ha megmentik az ember életét. Amint megmentették, már el is múlt. A birkák viszont megmaradtak, és Jos levágta őket. Erre alapozta a jövőjét. Meg se várta, amíg felnőnek, mert a bárányhús jobb, mint a birka. A birkát csak az öregek szeretik általában, az öregekből viszont senki se tud megélni. Aki tehát birkát akart enni, az felment a hegyekre. Halfilét is tett Jos a fasírozottba. Ez még senkinek se jutott eszébe. Meg egy kis diót és kukoricadarát, mert a szülei mindenbe tettek kukoricadarát gyerekkorában. Senki se tudta kitalálni, mi van a fasírozottban, ő pedig nem árulta el, és vele együtt titokban tartották a többiek is. A hálnak ugyanis még erősebb szaga volt, mint a birkának, viszont halszaga se volt igazán a kukoricától. Ilyen ravasz volt ez a hallgatag Jos. Nem nősült meg, úgyis mindig asszonyok között volt a konyhán. Mindegy volt neki, hogy eggyel több vagy kevesebb. Úgy tekintette őket, mint a feleségeit. Többet beszéltek, mint egy, az igaz, de ha valaki mindig ezt hallja, akkor megszokja. Máriát pedig a lányának tekintette. Nem törődött vele, hogy cigány. Ő volt a legfiatalabb, kész. Máriának sose volt apja, ezért szintén úgy gondolt Josra, mint az apjára, úgyhogy afféle családi vállalkozás volt ez a konyha. Eladtak egy nap kétszáz fasírtot is, hozzá a sört.

A veranda előtt egy napernyő vasváza állt a homokba szúrva, amelyre Jos minden tavasszal nádat tekert. Ahogy a szél fújta, olyan volt, akár egy pálmafa. Mellette a rozsdától vörös tengeri bója állt, csúcsával a homokba fúródva – be se festette, azt mondta, hatásosabb, ha rozsdás. Hatásos volt, az igaz, mindenki megnézte. A németek megdöngették – azok mindent megdöngettek különben. Az egyik egyszer azt mondta, hogy akna. Jos ránézett a konyhaajtóból, és kiöntötte a vizet a porba. Az anyád istenit, mondta a krumplihéjnak, amely akkor is a vödörbe ragadt. Odaröppent két veréb, enni kezdték a krumplihéjat. Elszállt felettük egy sirály, árnyéka szinte végigborotválta a földet. A verebek odébb ugrottak és ettek tovább. Ezek mindent megettek.

Mária minden ebédszünetben lesétált a partra. Megnézte a strandolókat. Annyiféle ember volt itt. A fekete zászló ellenére bementek a vízbe mégis. Visongtak, ahogy a hullámok leverték őket a lábukról. Egy fiúnak a szemüvegét is leverte. Anyja a fürdőmesterhez rohant: az feltápaszkodott, és kotorászott kicsit a vízben, szájában a síppal. Megnyugtatta a nőt, hogy amint elcsitul a tenger, kihozza majd a szemüveget a partra. Beszéd közben kicsit meg-megfújta a sípot. A fiú bokáig állt a vízben, és hunyorgott.

Lejjebb felkapott a szél egy gumimatracot, és végiggörgette a parton. Ahány ernyő és lepedő-vitorla az útjába került, mind ledöntötte. Közben visszajött az ernyő gazdája, forgatta a fejét. A matrac már a nudista strandon járt, és ott is ledöntötte az árnyékvetőket. A nudisták építették a legjobb lepedőbalдахinokat, de a matrac nem tett kivételt azokkal sem.

A strand végét jelző karónál vénuszkagylót szedett egy német nő, rózsaszínű fürdőruhában. Majdnem olyan színű volt a bőre is. Fél órája guggolt már

ott, és nagyon boldog volt, mert közben két kagylót is talált. Tőle ötven méterre lapátolni lehetett a vénuszkagylót a parton, de nem tudta. Amit talált, gondosan megtisztogatta, és betette a melltartójába. A nudisták azt hitték, miattuk időzik ott. Megvetően nézegették, miközben újra felállították az árnyékvetőjüket.

Mária feljebb csavarta nadrágja szárát, kezét a köpeny zsebébe dugta, és el-sétált előttük. Egy görbe lábú, lapos fenekű nő állt két vörös szőrzetű, negyvenes férfi mellett. Majdnem olyan puffadt volt, mint Mária anyja, aki már második éve nem tudott járni, csak ült az udvaron: lába sötétlila lett, és legyek mászkáltak rajta. Tavaly még megvolt úgy, ahogy, de idén annyira megnőtt a teste, hogy fel kellett hasítani hátul a ruháját. Előbb egy vászoncsíkot varrt oda, aztán egy fűzőt. Praktikus dolog volt ez a fűző, mert állítani lehetett. Őt is Máriának hívták, és Mária kezdett büszke lenni a nevére, pedig mindig Elizabeth szeretett volna lenni. Ez volt minden vágya. Elképzelte, hogy kijön Nikola a szobából reggel, és azt mondja: *Elizabeth, hol a sör?* Ebben aztán nem tudta volna legyőzni Szlavka, aki sajnos csinosabb volt, mint Mária, nem is az arca vagy a haja miatt, de volt egy sötétkék műanyag hajcsatja, amit Burgaszban vett. A műanyagban két aranycsillag. Senkinek se volt ilyen a környéken, csak épp neki, úgyhogy Nikolának is Szlavka tetszett jobban, a diszkóba is elvitte kétszer.

Mária lehajolt, és felvett egy marék meleg, nedves homokot. Néha, amikor pont ebédszünetben érkeztek meg a sörrel, Nikola is kijött ide a partra, és ilyenkor találkoztak. Szlavka a szállodában takarított, így nem jöhetett vele. Ezért volt jó hely ez a part. Egyszer talán majd szerencséje lesz, és megszólítja Nikola. Nincs előírva, hogy sose legyen szerencséje az embernek. Nikola mindig sűrke pantallóban járt, kihajtott nyakú, fehér ingben, zsebre dugott kézzel. A pantalló hátsó zsebéből kiállt a sárga fésűje. Hol szerezte, még nem volt alkalma megkérdezni tőle, annyit tudott csak, hogy van, de bárhogy alakultak is a dolgok, úgy gondolt rá, hogy ez már a kettőjüké, első közös szerzeményük. Ahogy az életet elkezdték. Esküvő meg ilyesmi nem tűnt olyan fontosnak. Anyja megnézné Nikolát a hokedliről, amely majd összedől alatta. Közben a villám talán agyonvágja Szlavkát az úton este, hazafelé menet. Ennyi kellett volna a boldogságához egyelőre, de annyira hitt benne, hogy majdnem igaznak tűnt, így aztán mindig meglepődött, amikor találkozott Szlavkával, hogy él még. Majd legközelebb, gondolta. Ki kell várni a dolgokat – amiben az anyja is hitt. Most, hogy kezdett büszke lenni a nevére, arra is büszke volt, amiben az anyja hitt: hogy visszajön a férje. Vagy elfelejti az új postás, hogy két tizenhárom szám van az ő sorukon, és csak az egyiknél szedi be az adót. Nem az övéknél persze. Évi két levát. Az hat év alatt tizenkét levát jelentett volna. Annyiért már Mária is kapott volna egy olyan hajcsatot, amilyen a Szlavkáé volt. Esetleg, ha úgy vágja agyon a villám, hogy megmarad a csat a hajában, akkor kivenné, mielőtt más kiveszi. Ez is egy lehetőség volt. Nikolának az egésztől nem kell tudnia, elvinné a diszkóba, és Mária a szemébe nézne. Ahová Nikola bátyjai is jártak. Mind a három ugyanolyan szép volt, mint Nikola. Akár mind a négyüket elfogadta volna férjnek. Ilyen szép család, az apjuk is szép, meg az anyjuk is, Gergana. Mert nem született lánya. Mária anyja mondta, hogy azok az aszszonyok maradnak szépek, akiknek nem születik lányuk, úgyhogy Mária is ezt kívánta, ne szülessen, csak fia szintén, négy vagy öt, és ilyen szépek legyenek, mint Nikola a sűrke pantallójában. Már a lehetőségért is olyan hálás volt, hogy

minden jót kívánt Nikolának: lyukacsos, fekete cipőt, vékony bőrtalppal, amilyen az elnöknek volt a tejjüzemben. Azonkívül egy Moszkvicst, amilyen Josnak volt. Gyönyörű kocsi, zöld. Húszéves már, és mégis milyen gyönyörű, egyszer ült benne Mária a kemping bejáratától a konyháig, a hátsó ülésen. Jos lépésben tudott csak hajtani a fürdőzőktől, és többször meg kellett állnia. Káromkodott és dudált, Mária pedig a hátsó ülésen mosolygott. Ruganyos és kényelmes volt az ülés, nem olyan, mint a vasszékek a verandán. Középen volt rajta egy sárga folt, mert kidőlt rá egyszer a sör, és ezen a részen volt a legszebb. Mária arra gondolt, hogy a többi ülésre is ki kéne önteni a sört, és akkor ott is ilyen gyönyörű lenne, de nem mert szólni Josnak, hiszen amit ő tudott, azt Jos is tudta, úgyhogy ez az egész már rég eszébe jutott biztos. Valami oka volt rá, hogy nem tette meg, talán sajnálta a sört. Az ülések színe mégiscsak luxus, ebben mondjuk igaza volt. Hogy ezen kívül még mit gondolt, azt nem tudta, de biztos gondolt valamit, amit Mária már nem érthetett meg a két elemijével. Jos nyolc osztályt járt, és németül is tudott pár szót, még abból az időből, amikor kiirtották a családját. Ezekben a dolgokban már soha nem érhetette utol senki, Mária a legkevésbé. Csak egy ilyen szép, zöld Moszkvicst kívánt Nikolának. Elvinné vele a diszkóba egyszer. Kiszállna, Mária pedig felkurblizná az ablakokat. Aki ott van, mind őt nézné. Nikola addig inná egy sört. Mária tizenöt levát keresett Josnál egy héten, ebből tizennégyet az anyjának adott, de négy hónap alatt akkor is meg tudná keresni Nikolának a sört aznap estére a diszkóban, kiszámította.

Egészen a halászkikötőig fel lehetett menni a parton. Balról magas, agyagos szirt kísért a homoksávot, amely egy helyen a vízbe szakadt. Mária feltúrte a nadrágját, és megkerülte a víz felől. Érezte talpa alatt a kagylókat, amelyeket az acélkék agyagbordákra hordtak a hullámok. Anyja egyszer azt mondta, az ő szerencséje egy kagylóban lesz, csak megnézni nem szabad. Kuncogva tapogatta lábujjával a kagylókat. Elég, ha hozzáér az illetőhöz, és megváltozik az élete. Ennyit kellett tennie érte. Meg azt, hogy kivárja a dolgot persze. Mintha a Földanya megdermedt hajfűrtjei lettek volna az agyagbordák. Mióta ekkorára megnőtt, anyja is a Földanyára hasonlított Mária képzeletében, mert az is hatalmas nyilván. Lehet, hogy itt rejtőzik a partoldalban. Bocsánat, mormogta, és továbbsietett. Itt már nem számíthatott rá, hogy Nikolával találkozik, mégis mindig végigjárta a partot. Egyszer talált egy napszemüveget a homokban, még az egyik üveg is benne volt a keretben. Rengeteg üveg hevert még itt, amelyeket részben idehordtak, és amikor kiürültek, a partoldalhoz vagdoszták a fürdőzők. Mindegyiket megkísértette ez a lehetőség, talán azért, mert ott volt a part, ez a kemény agyag, amely annyira különbözött a hullámok alatt zizegő kagylótörektől, amely kilométerekre borította a partot. Néhány méterre tőle sirályok csipkedték a kagylókra tapadt tengeri füvet, amely már bűdösödni kezdett a napon. Szerették, afféle csemege volt nekik a hal mellé. Nem félték Máriától, pár lépésnyire bevárták, felszálltak, majd ismét visszaszálltak mögötte. Hasonlított rájuk, hiszen az ő köpenye is fehér volt. Sose vette le, ha erre járt. Még nem telt le a munkaidő. Majd nyolckor, amikor Jos kiönti a második vödör vizet. Fürödni meztelenül szokott, de nem itt, hanem a házuk alatt a parton, a zöld sziklánál. Szerette ezt a helyet, a kőre terítette a ruháját, és mire visszaért, átjárta a kő szaga, amely egy óra múlva olyan volt, akár a kölni. Őszintén szólva, Szlavkától tanulta ezt, aki szintén oda járt fürödni, és szintén kiterítette ruháját a kőre. Ez

volt az ő illatszerük, sajnos, mind a kettőjüké, így Nikolát mindketten megbabonázták vele, de ugyanúgy, mint a többi lány is a faluból, nemzedékek óta a többi fiút. A titokról senki nem beszélt, de tudta mindenki. Ilyen titok volt ez. A falu határán kívül viszont nem tudta senki. Porhanyós süteményre emlékeztetett a szikla szaga, amit érezni lehetett a házakban és a lányok hajában. Mindenki azt mondta a környéken, hogy itt születnek a legszebb lányok, ami igaz volt. Szívesen választottak innen asszonyt a legények, az tény, bár nem tudták, hogy miért. Az asszonyok kuncogtak rajtuk, és hozzájuk adták a lányokat. Annyi mindent nem tudnak a férfiak! Nem is az a dolguk persze. Annyit tudjon egy férfi, amennyit kell, vagy még annyit sem – ez a mondás szintén Mária anyjától származott. Nem beszélt sokat, ezért jegyezte meg olyan jól Mária, amit mondott.

Annyira elmerült a gondolataiban, hogy csaknem rálépett egy világoszöld BAC dezodorflakonra, amelyet a hullámok görgettek előre és hátra. Óvatosan felemelte: egészen új volt még. A tenger szagán keresztül is érezni lehetett a dezodor kellemes, hús illatát. Megnyomta kicsit a gombját – és valóban volt benne még: nem dezodor, de illatos levegő. A melléhez szorította, és körbefordult vele: sarka tölcser alakú nyomot hagyott a nedves homokban. Közben észrevette a flakon kupakját is, amely távolabb hevert, félig elmerülve, de azért úgy, hogy aki figyel, észrevegye. Csak figyelni kell, ezt is az anyja mondta mindig. Aki figyel, előbb-utóbb talál valamit. Az a fontos, hogy az ember készen legyen rá. Mária készen volt. Nagy hálát érzett a Tenger, a Homok és a Nap iránt. Süssél, gondolta. Süss erősen! A nap felé emelte homlokát – más nem volt, amit cserébe adhatott. Valamit hozott ez a szél. Eljött valami rendkívüli!

Visszafordult a strand felé, meggyorsította a lépteit, a homok azonban visszahúzta. Minél gyorsabban akart menni rajta valaki, annál jobban visszahúzta. Bukdácsolás lett a rohanásból, mintha a Földanya figyelmeztette volna, hogy ostobán cselekszik. Az a valami, ami a strandon várta, úgyse futott el előle. Fogadalmat tett, hogy nem nézi meg többet a flakont, de amint ismét megkerülte az agyagbordákat, lehunyta a szemét, és előretartotta, hogy lássa Földanya. Akkor jutott eszébe, hogy talán az övé volt. Élesen figyelt a szél és a tenger morajlására, de Földanya hallgatott és türelmesen mosolygott, ami csak azt jelenthette, hogy tegyen, amit akar. És akkor érezte, hogy milyen nagy ez a jószág.

Nézte a kék agyagfonatokat, amint a víz habzott rajtuk. Apró kagylókat hordott fel rájuk, majd visszavitte ismét a tengerbe. Csak egy kicsit mutatta meg mindegyiknek ezt a kinti világot, mert arra volt csak szükség. Addig nézte, amíg nem tudott már mit kezdeni a hálával, amit érzett. Majdnem sírt. Annyi mindent kívánt, és lassan minden teljesülni fog. Még ráadást is kapott, amire nem gondolt. Vajon megérdemelte-e? Valamit adni szeretett volna ő is. Lehunyta a szemét, és az agyagbordák felé irányítva megnyomta a spray gombját. Nyomta és nyomta. Egy-egy pillanatra érezte az illatát. Ugye, milyen jó? – suttogta. Addig nyomta, amíg volt benne gáz, aztán letette a bordák tövébe, és betemette homokkal. Amint végzett, felugrott, és elfutott a strand felé. Megkönnyebbült. Most érezte, hogy teljes minden. Földanya pedig mosolyogva nézett utána. Egy-egy pillanatra halkabb lett a tenger, és hallani lehetett, milyen nagy a csend.

Homlokát a nap felé tartotta, és egyenes derékkal lépkedett tovább. Elment a nudisták mellett, aztán a német nő mellett, aki közben ismét talált egy vénuszkagylót. Mosolygott, és azt is a melltartójába tette. Anyja szerint a nagy

dolgokra nem szabad sokáig gondolni, így hát nem gondolt rá. A fürdőzőket nézte, amint visongva birkóznak a hullámokkal. A botokra feszített lepedőket cibálta a szél. Csak titokban, egy-egy pillanatra hagyta, hogy gondoljon magára mégis. A jövőjére. Nagyon sokat nem tudott rá gondolni, mert látta, hogy Zsenya a konyha ajtajából integet felé. Valami történt. Nem lepte meg. Csak pár szóból tudta meg, hogy mi történt, amit Zsenya elhadart, amíg elrohant ő is. Az történt, hogy Jos be akarta hozni a húst a Moszkviccsal, de a kapunál megszólította a portás. Valamit mondott neki, és amint újra elindul, Jos nekihajtott annak a téglakupacnak, amit a recepció építéséhez hoztak hétfőn. A kocsi összetört, egyik gumija kidurrant, és a motorból folyt a víz.

Mária dermedten állt, és mindenről elfelejtkezett, ami aznap történt. Zsenya hátát bámulta, amint elrohant a kapu felé. Valamiért szüksége volt rá Josnak. Megindult hát ő is, hiszen ha Zsenyára szüksége volt Josnak, akkor rá is nyilván. Erre odalépett a pulthoz két cseh férfi. Mind a ketten szőrösök, de az idősebbnek őszült már a szőr a mellén. Rátámaszkodtak a pultra, és nézegettek befelé. Máskor ilyenkor odajött Jos, és megkérdezte, mit akarnak, mert csehül is tudott kicsit. Egyféle étel volt, csak azt akarhatták, de ők is tudták, mire számíthatnak. A nyelvtudás csak ráadás volt. Jos azonban most a kapunál üvöltött. Georgi még délben elment – senki se maradt a konyhán. Mária összezavarodott. Erre nem számított. Odament a két férfihoz, és eléjük csapta a törlórongyot a pultra.

– Nincs itt senki! – mondta.

A csehek bólogattak. Mind a kettő mondott valamit. Nem tudták, hogy amikor egyszerre beszélnek ketten, az nemcsak neveletlenség, de érteni sem lehet, akármilyen nyelvről van szó.

– SENKI! – mondta Mária. Közben észrevette, hogy füstöl a serpenyő, benne négy fasírozott. Lekapta a lángról. Közben odajött az egyik cseh felesége is, meg a szóke lánya bikiniben.

– Oké – mondta a fehér szőrű, és a serpenyőre bökött.

– Elégett – mondta neki Mária. – Nem látod?

– Oké – mondta a szőrös.

– Jó, akkor edd meg – vont vállat Mária, miközben a bikinis lányt nézte. A bikini volt rajta a legszebb, a szája széles, rózsaszínű. Ezeknek még a szája széle is megégett a napon az első napokban, az asszonyé már csupa seb volt. Leültek egy vasasztalhoz, Mária meg nem tudta, mit csináljon. Erre a fehér szőrű elé tett egy műanyag tányért, amit még Jos készített a mosogatóablakba. Fogta a serpenyőt, és beleborította a megégett gombócokat. A szőrös intett, hogy még kettőt. Ujjával mutatta, ami csehül is kettő.

– Nincs itt senki! – mondta Mária, de ezt már Toninak és a barátjának. Helyes fiúk voltak, csak aludni jártak a kempingbe. Estefelé felvették az öltönyüket, beültek a Wartburgjukba, és átmentek a diszkóba. A harmadik barátjuk nem volt velük.

– Nem baj – mondta Toni. – Mi ez a moslék?

– Beesett az olajba a csukája – mondta a barátja. Pattanások voltak az állán, ezeket vakarta.

Mária körülnézett. A hagyma már fel volt vágva, mert Zsenya mindig felvágta egy órára előre. Szerinte így jobb volt az íze. A filé is a tálban volt, mellette a fűszerek. A hús a daráló mellett alig látszott a legyektől. Elzavarta őket a kendővel, amely még mindig a kezében volt. Közben elképedve nézte, mekkora

halom elmosatlan tányér gyűlt össze a mosogatóban, amíg nem volt itt. Egyébként is furcsa volt a kisablak másik oldaláról nézni azt a helyet, ahol egész nap dolgozott. Mindjárt ordít Jos, villant az eszébe: elfelejtkezett róla, hogy nincs itt. Nincs itt, gondolta bénán. Mintha megállt volna az idő. Pedig nem állt meg: négy új vendég érkezett. Leültek és várták, hogy odamenjen Jos. Máriát a mosogatóban végül is nem izgatta túlságosan, hányan ülnek vagy állnak a pulnál. Amit beadtak, azt elmosogatta. Ebben nem volt felelősség. Semmi abból, amit most érzett. A furcsa az volt, hogy meg se lepődött. Ez történt, és így volt jó.

A húsrá szórta a hagymát, a filét és a fűszereket. Kitejt belőle tíz adag. Egyelőre elég volt. Automatikusan dolgozott, mindent a kezére bízva. Látta eleget. Maga is meglepődött, mindez milyen egyszerű. A serpenyőbe öntötte az olajat, és megvárta, amíg elég forró lesz. Akkor rémült meg egy kicsit, amikor rádöbbsent, hogy nem is gondol Jos kocsjára. Talán nem lett olyan nagy baja, gondolta. Ha összetört az eleje, a hátsó része attól még jó.

– Hol az a sör? – kérdezte Toni. – Nincs neki lába?

Röhögtek a barátjával, és számolgatták, hány lába van a két üveg sörnek. Jókedvük átragadt a lengyelekre is, bár nem tudták, min röhögnek.

– Jaruzelski! – mondta Toni a lengyeleknek. Benyúlt az ablakon, elvette a két sört.

Mária dolgozott, mint a gép. Amíg a következő adagot sütötte, ledarált egy kiló húst, és elfejezte a maradék hagymát. Csak ez tartson ki, gondolta. Nem tudta volna olyan apróra vágni, mint Zsenya.

– Jerzy Urban! – mondta Toni, és a lengyelek felé emelte a sörösüveget.

Mária kivitte a fasírtot a lengyeleknek is. Egyúttal behozta az üres tányérokat, és sótt tette a lengyelek elé. Amíg ettek, egy kis időt nyert, leszeletelt három fej hagymát, és közelebb húzta a szabad asztalokat az ablakhoz. Így könnyebb volt járni a verandán, de csinosabbnak is tűnt az egész. A part felől egyre fújtt a szél. Meg a tenger felől is. Ahogy ki-be futkosott a fasírtokkal meg a sörrel, büszke volt, hogy nincs itt Jos, se Zsenya, és ezek mégis esznek. Ismét nyert egy percet, ezalatt kimérte a következő adag filét és a fűszereket. Behozott egy rekesz sört a bódé mögül. A két németnek, akik most érkeztek, már nem kellett várnia, de a csehek is kértek még egy adagot. Meg lesznek lepve, gondolta Mária, hogy mennyivel jobb, mint az első volt. Valóban meglepődtek. Mária megigazította a haját, és elmosolyodott. Közben az út felé sandított, hogy mi van Josékkal, de nem látta őket egyelőre. A fürdőzők jártak csak lassú menetben a tenger felé és a tenger felől. Hol ide vonultak, hol oda, ebből állt az egész napjuk, de valójában nem volt jó helyük a sátruknál, sem a parton. Nem is lesz, gondolta jókedvűen, amint megállt egy pillanatra az ajtóban, csípőre tett kézzel. Nem lehet minden jó, majd rájöttek ti is. Tizenkét vendég ült az asztaloknál, és ettek, mint a malacok. Van étvágyuk, gondolta, és mert annyira utálta a fasírtot, egy kicsit csodálta őket. Most értette meg Jost, aki szintén csodálta néha a vendégeket. Az átrendezés jól sikerült. Jobb volt így, mint azelőtt. Gondolt egyet, és odébb húzta a pálma hordóját is, ami árnyékot adott, azonkívül rá lehetett kötni azt a zsinórt, amely már hetek óta a homokban hevert. Piros és sárga műanyag csíkok lógtak rajta. Úgy zörögtek a szélben, mint a propeller. Már hat gombóc várta előre gyúrva a vendégeket, úgyhogy arra is maradt ideje, hogy feltörölje azt a foltot a verandán, amely egy fagyaláltól származott.

– Megfájdul a derekad – mondta Toni, és elé tette a lábát. Fehér strandcipője volt. Barátja csak vakarta az állát.

– Mi közöd hozzá? – felelte Mária, de azért jólesett neki a dolog. – Ha kell még, most mondd!

– Kell – mondta Toni.

– Akkor hat – mondta Mária. – Számolom.

– Számolja! – röhögött Toni. Vele röhögtek a lengyelek is. Jött ismét három német, és egy percet se kellett várniuk. Amint kiszolgálták őket, villámsebessen elmosta a felgyúlt tányérok a mosogatóban, azután megállt egy percre a küszöbhez támaszkova, ahogy Jos csinálta, és nézte, hogy esznek. Érezte, mekkora a bódé. Úgy érezte, ahogy volt, minden részletében, a szélben zörgő műanyag csikokkal, a hagymavágó deszkával, a mosogatóval, az asztalokkal, a bójával és a vendégekkel együtt. Arra gondolt, bár látná így az anyja. *Eszel egyet?* – kérdezné mosolyogva. *Nem*, mondaná az, de azért lecsípné egy gombóc végét, és megkóstolná, olyan kedvetlenül, ahogy mindent az utóbbi évben.

– Tudsz kuglizni? – kérdezte végre a pattanásos.

– Tudok – mondta. Istenem, gondolta, ha idejönne most Nikola! Jöhetett volna akár Szlavkával is. Megnézné őket innen az ajtófélfától, megvárná, amíg leülnek, aztán eléjük tenne két sört. Nikola elé azt, ami az árnyékban volt reggel óta, Szlavka elé meg egyet a napról. Tíz évet adott volna az életéből ezért a pillanatéért. De csak Zsenya jött vissza lélekszakadva, a megégett lábára tekint törőronggyal. Éppen fizettek a lengyelek, aztán a németek és a csehek is. Mária zsebre gyúrta a pénzt. Lehetett vagy száz leva.

– Még kettőt – mondta Toni.

– Nyolc – mondta Mária, és benyúlt Zsenya előtt a söréért, lepattintotta a kupakokat.

– Hol tanultad ezt? – kérdezte a pattanásos.

– Jézusom! – mondta Zsenya. Értetlenül nézte a verandát. Talán azt gondolta, a szél rendezte át.

– Hol, a faluban – mondta Mária. – Azt hiszed, csak nálatok kugliznak?

– Elvontatták – mesélte Zsenya. – Folyt belőle a víz!

Na és, gondolta Mária, víz van elég. A négy bolgárt figyelte, akik a bódé felé közeledtek. Mögöttük négy lány. Begyúrta a pénzt abba a fiókba, amelyben Jos tartotta napközben. Csak egy ötlevás maradt ott, úgy látszik, mindent magával vitt. Még szerencse. Jos ugyanúgy megérezte a bajt, mint az anyja.

– Hátul kellett felemelni – mesélte Zsenya.

Lenn a parton megint felkapta a szél a gumimatracot. A férfi, aki mellette feküdt a homokban, rávágott kettőt, mintha a matrac tehetett volna az egészről.

– Vágjál hagymát – mondta Mária nevetve, és visszalökte a fiókot.

Csörsz István május 21-én töltötte be 75. életévét. 1988-ban írt, eddig közöletlen novellájával és a lapszám oldalain elhelyezett rajzaival köszöntjük főhajtva, tisztelettel az író. Alkotásainak közzétételét fiának, Csörsz Rumen Istvánnak köszönjük, aki esztendőnk óta látja el műhelyünket gondosan előkészített kéziratokkal, dokumentumokkal.

Az írás nyilvánosságra hozatala jubileumi alkalom is: ötven évvel ezelőtt jelent meg az író első publikációja.